

Proměny

Zásadní vliv na proměny krajiny Chomutovska a Mostecka měla ve 20. století především těžba hnědého uhlí.

Vzdělávací oblast	Člověk a společnost	Průřezové téma
Předmět	Dějepis	OSV – Rozvoj schopnosti poznávání
Přesahy do předmětů	občanská výchova, informatika	Učivo
Výstupy		Regionální dějiny
Poznámky		Metody a strategie
Hodnocení		Kompetence
Přílohy		Časový rámec

- zdůvodní příčiny zániku obcí na území Chomutovska a Mostecka ve 2. pol. 20. století
- seznámí se s historií zámku Jezeří a vysvětlí vliv důlní činnosti na tuto památku a její okolí
- popíše současnou situaci postupující těžbou ohroženého Horního Jiřetína a Černic

- frontální výuka
- exkurze
- skupinová práce
- prezentace

www.4zsirkov.cz/mujregion.cz
Zde naleznete veškeré materiály související s tímto tématem a další podklady najdete také na CD.

- komunikativní
- k učení
- sociální
- personální

- bodové hodnocení vyučujícího, vzájemné hodnocení skupin, pochvala, případně známka

v průběhu 9. ročníku
(konkrétní časový rámec určí dle schopností a možností třídy vyučující)

Forma realizace

viz struktura projektu

Metodická doporučení:Struktura projektu**I. Úvodní seznámení s projektem**

- Vyučující nastíní žákům problematiku zanikání obcí v našem regionu, informuje žáky o současné situaci těžbou ohrožených obcí Horní Jiřetín a Černice a stručně se bude věnovat i historii zámku Jezeří, kde zdůrazní období 80. let 20. století, kdy z důvodu prioritní těžby uhlí byl zámek určen k demolici.

II. Rozdělení témat do pracovních skupin

- Žáci se rozdělí do pěti pracovních skupin a následně si ke zpracování rozdělí témata:
 1. Zaniklé obce Chomutovska I. (obce zaniklé pro budování vojenského výcvikového prostoru Doupov a obce zaniklé z důvodu výstavby vodních děl)
 2. Zaniklé obce Chomutovska II. (obce zaniklé pro důlní činnost, obce zaniklé pro vznik odkališť elektráren a obce znovu neosídlené)
 3. Zaniklé obce Mostecka
 4. Horní Jiřetín
 5. Jezeří

III. Exkurze

- zámek Jezeří
- Horní Jiřetín (Doporučuji dohodnout předem setkání se současným místostarostou Horního Jiřetína panem Vladimírem Buřtem, který sídlí na místní faře a je schopen zasvěceně promluvit nejen o obci, její historii a památkách, ale především o hrozbě její likvidace.)
- Severočeské doly
- kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě

IV. Samostatná práce jednotlivých skupin, příprava prezentací

- Žáci pracují samostatně, sbírají data a informace k zadaným tématům a následně je zpracují formou prezentace.

V. Prezentační den, testování dosažených vědomostí pomocí pracovních listů (možnost spolupráce mezi skupinami)

- Jednotlivé pracovní skupiny budou vzájemně prezentovat výsledky své samostatné práce. K následnému testování je možné nepoužít předem připravené pracovní listy, ale dopředu pověřit každou skupinu vytvořením několika otázek a úkolů, týkajících se jednotlivých témat a pracovní listy následně složit z takto získaných materiálů. Jistě se tak zvýší jejich atraktivita pro žáky.

Příloha č. 50.1 - Pracovní list k tématu Proměny

1. Jednou z příčin, proč zanikaly ve 2. polovině 20. století obce na Chomutovsku, byla výstavba vodních děl. Uveďte názvy alespoň dvou přehrad, které tehdy v dané oblasti vznikly.

2. Kdy a kým byl Horní Jiřetín povýšen na město?

3. Seřad'te šlechtické rody za sebou tak, jak postupně vlastnily panství Jezeří.

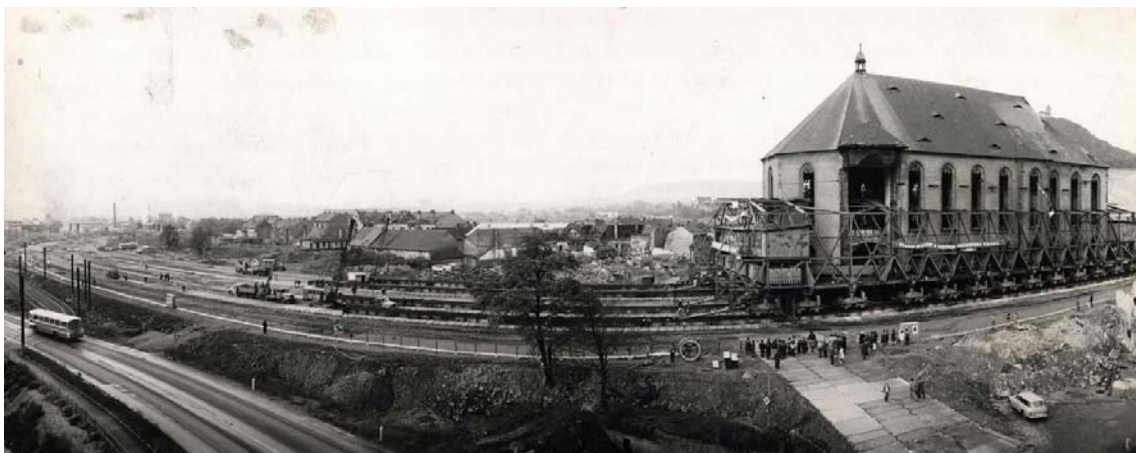
Hochhauserové z Hochhausu, Lobkovicové, pánové ze Rvenic, Smolíkové ze Slavic

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

4. Co to jsou tzv. „územní ekologické limity těžby“ a ve kterém roce byly uzákoněny?

5. Na fotografii vidíte významnou mosteckou památku, která byla v době likvidace starého Mostu ušetřena demolice. O kterou památku se jedná a kdy a jakým způsobem se ji podařilo zachránit? Fotografie je velkou nápovědou.

Obr. č. 1

6. Kolik obcí na Mostecku zaniklo po roce 1945 v důsledku povrchové těžby hnědého uhlí? Uveďte alespoň tři obce jako příklad.

7. Které dva významné šlechtické rody současně vlastnily napůl rozdělený Horní Jiřetín?

8. Přiřad'te zaniklé obce našeho regionu k příčině jejich zániku.

Vysočany, Přísečnice, Komořany, Dolní Halže, Doupov, Dřínov, Kyjice, Velká Lesná, Sobětice, Mikulovice

1. Důlní činnost –
2. Vodohospodářství –
3. Odkaliště elektráren –
4. Znovu neosídlené –
5. Vojenský prostor –

Příloha č. 50.1 - Pracovní list k tématu Proměny

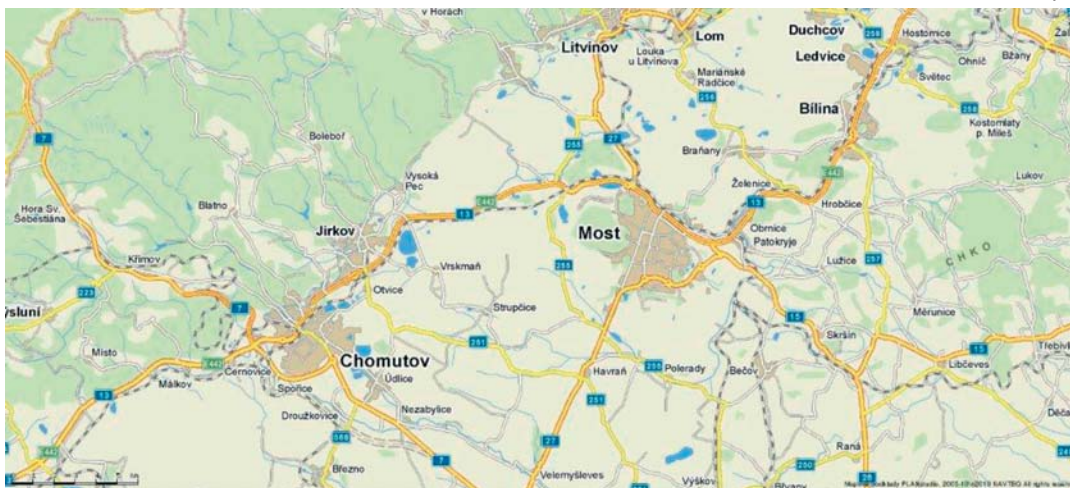
9. Na fotografii vidíte zámek Jezeří a pod ním se nacházející hnědouhelný lom. Napište název tohoto lomu a desetiletí 20. století, ve kterém byl díky postupující těžbě tohoto lomu zámek určen k demolici.

Obr. č. 2

10. Kolik obcí zaniklo na Chomutovsku kvůli budování vojenského výcvikového prostoru v oblasti Doupovských hor? Uveďte alespoň tři obce jako příklad.
11. Která obec je do současnosti společně s Horním Jiřetínem ohrožena díky zájmu Mostecké uhelné a.s. o prolomení limitů těžby?
12. Do mapy zakreslete Horní Jiřetín, území Severočeských hnědouhelných dolů a polohu zámku Jezeří.

Obr. č. 3 – Mapa

zdroj: www.mapy.cz (© 2011 PLANstudio, spol. s r.o.)

Příloha č. 50.2 - Řešení pracovního listu

- 1. Jednou z příčin, proč zanikaly ve 2. polovině 20. století obce na Chomutovsku, byla výstavba vodních děl. Uveďte názvy alespoň dvou přehrad, které tehdy v dané oblasti vznikly.**

Přísečnice, Křimov nebo Nechranice

- 2. Kdy a kým byl Horní Jiřetín povýšen na město?**

císařem Františkem Josefem I. v roce 1914

- 3. Seřad'te šlechtické rody za sebou tak, jak postupně vlastnily panství Jezeří.**

Hochhauserové z Hochhausu, Lobkovicové, pánové ze Rvenic, Smolíkové ze Slavic

1. *pánové ze Rvenic*
2. *Smolíkové ze Slavic*
3. *Hochhauserové z Hochhausu*
4. *Lobkovicové*

- 4. Co to jsou tzv. „územní ekologické limity těžby“ a ve kterém roce byly uzákoněny?**

zákonem určená hranice, za kterou nesmí postoupit těžba uhlí, uzákoněny 1991

- 5. Na fotografii vidíte významnou mosteckou památku, která byla v době likvidace starého Mostu ušetřena demolice. O kterou památku se jedná a kdy a jakým způsobem se ji podařilo zachránit? Fotografie je velkou nápovědou.**

děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie, v roce 1975 byl kostel po speciálních kolejích přemístěn o 841 metrů

- 6. Kolik obcí na Mostecku zaniklo po roce 1945 v důsledku povrchové těžby hnědého uhlí? Uveďte alespoň tři obce jako příklad.**

*– zaniklo 31 obcí
– Albrechtice, Bylany, Čepirohy, Dolní Jiřetín, Dolní Litvínov, Dřínov, Ervěnice, Fláje, Holešice, Hořany, Jezeří, Kamenná Voda, Komořany, Konobřez, Kopisty, Libkovice, Lipětín, Pařidla, Rudolice nad Bílinou, Růžodol, Skyřice, Slatinice, Souš, starý Most, Stránce, Střimice, Třebušice, Velebudice, Vršany, Záluží a Židovice*

- 7. Které dva významné šlechtické rody současně vlastnily napůl rozdělený Horní Jiřetín?**

Lobkovicové a Valdštejnové

- 8. Přiřad'te zaniklé obce našeho regionu k příčině jejich zániku.**

VYSOČANY, PŘÍSEČNICE, KOMOŘANY, DOLNÍ HALŽE, DOUPOV, DŘÍNOV, KYJICE, VELKÁ LESNÁ, SOBĚTICE, MIKULOVICE

1. Důlní činnost – *Komořany, Dřínov*
2. Vodohospodářství – *Přísečnice, Kyjice*
3. Odkaliště elektráren – *Vysočany, Mikulovice*
4. Znovu neosídlené – *Dolní Halže, Sobětice*
5. Vojenský prostor – *Doupov, Velká Lesná*

- 9. Na fotografii vidíte zámek Jezeří a pod ním se nacházející hnědouhelný lom. Napište název tohoto lomu a desetiletí 20. století, ve kterém byl díky postupující těžbě tohoto lomu zámek určen k demolici.**

velkolom Československé armády, 80. léta 20. století

Příloha č. 50.2 - Řešení pracovního listu

10. Kolik obcí zaniklo na Chomutovsku kvůli budování vojenského výcvikového prostoru v oblasti Doupovských hor? Uveďte alespoň tři obce jako příklad.

– zaniklo 40 obcí

– Dlouhý Luh, Donín, Doupov, Heřmanov, Hluboká, Hora, Hrzín, Humnice, Hůrka, Jeseň, Jindřichov, Jírov, Kozlov, Litoltov, Malá Lesná, Maleš, Martinov, Mělník, Mětikalov, Obrovce, Olešky, Ostré, Pastviny, Petrov, Prachomety, Radnice, Ratiboř, Růžová, Řednice, Sedlec, Telcov, Toco, Trmová, Tunkov, Tureč, Velká Lesná, Víška, Zakšov, Žbletín a Žďár

11. Která obec je do současnosti společně s Horním Jiřetínem ohrožena díky zájmu Mostecké uhelné a.s. o prolomení limitů těžby?

obec Černice

12. Do mapy zakreslete Horní Jiřetín, území Severočeských hnědouhelných dolů a polohu zámku Jezeří.

Obr. č 3 – řešení

zdroj: www.mapy.cz (© 2011 PLANstudio, spol. s r.o.)